

Sygn. akt **III AUa 104/21**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Wiesława Stachowiak

Protokolant: Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2023 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **M. U.**

przeciwko **Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.**

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 7 grudnia 2020 r. sygn. akt III U 253/19

oddala apelację.

	sędzia Wiesława Stachowiak	
--	----------------------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 czerwca 2017 r., znak (...) Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ponownie ustalił wysokość emerytury dla **M. U.** od dnia 1 października 2017 r. Wyjaśniając sposób ustalenia wysokości świadczenia organ rentowy wskazał, iż wynosi ona 61,32% podstawy wymiaru w kwocie 3.839,29 zł i wobec tego, że ustalona kwota jest wyższa od przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS podlega zmniejszeniu do kwoty 2.069,02 zł. W zestawieniu dołączonym do decyzji wskazano, że ustalona na dzień 1 października 2017 r. wysługa obejmuje obok okresów poza służbą, także okres określony w art. 13b ustawy od 1 listopada 1981r. r. do 30 lipca 1990 r. tj. 8 lat i 2 miesiące liczone po 0,0%. Jako podstawa wydania decyzji zostały wskazane przepisy art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016/708 z późn. zm.) oraz otrzymana z IPN informacja z dnia 28 kwietnia 2017 r. nr (...).

Od powyższej decyzji odwołanie złożył M. U., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie świadczenia emerytalnego w dotychczasowej wysokości, przy ustaleniu, że organ rentowy nie był uprawniony do przeliczenia tych świadczeń na podstawie powołanych przepisów.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2020r. w sprawie o sygn. akt III U 253/19, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy M. U. prawo emerytury policyjnej od 1 października 2017r. w kwotach ustalonych z pominięciem art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 708 z późn. zm.).

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało wydane w wyniku następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

M. U. ur. (...) mając wykształcenie wyższe ekonomiczne został zatrudniony w Wydziale ds. (...) z przestępczością gospodarczą (...) w K.. Od 1 listopada 1979r. pełnił służbę na stanowisku rewidenta w Wydziale Finansowym (...) w K.. W dniu 1 listopada 1981r. rozpoczął służbę w Wydziale III A SB w K. jako inspektor, natomiast już 1 grudnia 1981r. został przeniesiony do Wydziału V (...) w K. na stanowisko starszego inspektora. W dniu 1 lutego 1985r. był starszym inspektorem Wydziału V SB Wydziału Spraw Wewnętrznych w K., natomiast od 1 listopada 1989r. jako starszy inspektor Wydziału Ochrony (...).

Wydział V był to wydział ochrony gospodarki narodowej, zadania wnioskodawcy były związane z wykrywaniem działań sabotażowych, zbieraniem informacji o sytuacji i nastrojach pracowników i sytuacji przedsiębiorstwa, zagrożeniami dla terminów produkcyjnych. Wnioskodawca był zatrudniony w sekcji analitycznej na stanowisku starszego inspektora, która pracowała w 3 osobowym zespole. Sekcja zajmowała się analizami dotyczącymi różnych zakładów pod kątem gospodarki, zagrożeń funkcjonowania elektrowni, kopalni. Nie wykonywał pracy operacyjnej, nie zajmował się współpracą z ludźmi, pracował z dokumentami. Nie powierzano mu zadań związanych ze stanem wojennym, nie miał przeszkolenia z bronią i nie miał przydzielonej broni

Wnioskodawca pracował na tym stanowisku do okresu zmian ustrojowych w 1990r., po tym czasie wniósł o weryfikację i zakwalifikowanie do służby w Policji uzyskując opinie, że może ubiegać się o zatrudnienie w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa i innych jednostkach podległych MSW.

Wnioskodawca podjął służbę w Policji od 1 sierpnia 1990r. W okresie od 1 sierpnia 1990r. do maja 1999r.. pracował jako asystent w Wydziale Operacyjno-Rozpoznawczym (...) w K., następnie w okresie od maja 1999r. do 2003r. pełnił służbę na stanowisku Naczelnika Wydziału (...) a po likwidacji samodzielności finansowej komend powiatowych do 23 lutego 2007r. jako ekspert sekcji do walki z Przestępczością Gospodarczą (...).

W dniu 23 lutego 2007r. M. U. złożył wniosek o przyznanie emerytury policyjnej.

Decyzją z dnia 7 marca 2007r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury policyjnej od 23 lutego 2007. Wysługę lat ustalono na 28 lat 1 miesiąc 27 dni, a do wysługi emerytalnej okres ten był liczony jako 75%.

W dniu 27 lutego 2009r. wysokość świadczenia wnioskodawcy wynosiła 3.755,11 zł.

W dniu 23 stycznia 2009 r. została uchwalona tzw. "ustawa dezubekizacyjna", przy przyjęciu, iż "niedopuszczalne jest dalsze trwanie systemu prawnego, który przewiduje dla m.in. byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa wysokie przywileje emerytalne, szczególnie w kontekście trudnej obecnie sytuacji materialnej wielu ludzi walczących w tych latach o wolność, niepodległość i prawa człowieka.". Na mocy tej ustawy okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa podlegały zaliczeniu do emerytury w wymiarze po 0,7% podstawy wymiaru, zamiast dotychczasowego 2,6%. Ustawa likwidowała przywileje funkcjonariuszy.

W wykonaniu tej Ustawy Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w P. na podstawie art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 nr 8 poz.67 z późn. zm.) na podstawie posiadanych akt osobowych złożył informację o przebiegu służby wnioskodawcy nr (...) wg której wnioskodawca w okresie od 1 listopada 1981r. do 31 lipca 1990r. odwołanie pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa z lat 1944-90.

W oparciu o tą informację decyzją z dnia 30 października 2009r. pozwany organ rentowy na podstawie art. 15 b tej ustawy ustalił wysokość emerytury wnioskodawcy w kwocie 3.583,10 zł w wysokości 67,45% podstawy wymiaru. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto wysługę emerytalną wg wykazu i informacji IPN. Za okres objęty informacją IPN przyjęto 0,7% za każdy rok służby i 2,6% za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą w pozostałym okresie, o których mowa w latach 1944-90.

M. U. złożył od tej decyzji, ostatecznie wyrokiem z dnia 20 marca 2013r. w sprawie III AUa 1204/11 Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił tą decyzję w ten sposób, że przyjął, iż okres służby wnioskodawcy od 23 listopada 1981r. do 9 grudnia 1981r. winien być obliczony wskaźnikiem 2,6% za każdy rok służby i oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

W dniu 1 marca 2017r. wysokość emerytury odwołującego po waloryzacji wynosiła 4.232,49 zł.

Kolejną "ustawą dezubekizacyjną" z 16 grudnia 2016 r. doszło do kolejnej regulacji wysokości świadczeń funkcjonariuszy pracujących przed 1990r.

Na podstawie przepisów art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016/708 z późn. zm.) obniżono emerytury policyjne.

Zgodnie z art. 15c, w przypadku osoby, która pełniła "służbę na rzecz totalitarnego państwa" i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby a przy tym, emerytura nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy nowelizowanej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Jednocześnie ustawodawca wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Na podstawie przepisów tej Ustawy Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w P. przedstawiło pozwanemu informację o przebiegu służby wnioskodawcy nr (...) z dnia 4 kwietnia 2017r., zgodnie z którą potwierdzono na podstawie posiadanych akt osobowych, że wnioskodawca w okresie od 1 listopada 1981r. do 30 lipca 1990r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b cyt. Ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016/708 z późn. zm.).

Na tej podstawie zaskarżoną decyzją z dnia 8 czerwca 2017r. ponownie ustalił wysokość emerytury policyjnej wnioskodawcy od 1 października 2017r. w kwocie 3.839,29zł. ograniczając do przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS tj. do 2.069,02 zł.

Wnioskodawca w odwołaniu od decyzji emerytalnej kwestionował możliwość uznania, że jego służba w okresie od 1 listopada 1981r. do 30 lipca 1990r. była wykonywana na rzecz państwa totalitarnego oraz podnosił szereg zarzutów sprzeczności zastosowanych wobec niego przepisów art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016/708 z późn. zm.) z normami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisami Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W odpowiedzi na zapytanie Sądu, Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w P. nie wskazało dokumentów, które znajdowałyby się w zbiorach a które potwierdziłyby podejmowanie przez odwołującego działalności skierowanej na naruszanie wolności i praw obywateli. Wg odpowiedzi IPN uchwała Sądu Najwyższego z 16.09.2020r. nie wiąże sądów, lecz tylko Sąd przedstawiający pytanie prawne. Odpowiedź IPN w zasadniczej części dot. wyjaśnienia, że funkcjonariusze organów bezpieczeństwa Państwa generalnie stosowali metody naruszające podstawowe prawa człowieka, a funkcjonariusze korzystali z przywilejów. Wg IPN wypowiedział się w tej materii Trybunał Praw Człowieka w decyzji (...) z dnia 14 maja 2013r. wskazał, precyzując informację z dnia 4 kwietnia 2017r., że odwołujący „pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa: wymieniona w art. 13 b pkt. 5 lit c tiret 2 i 6 cyt. Ustawy.

Po przekazaniu sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Koninie przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, Sąd zawiesił postępowanie z uwagi na fakt powzięcia informacji o pytaniu prawnym skierowanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie zgodności tej ustawy w Konstytucją, sprawa zawisła pod sygn. P 4/18, jednakże do chwili obecnej nie zostało wydane rozstrzygnięcie. Tym niemniej Sąd Apelacyjny w Poznaniu w innych sprawach, jak również inne Sądy Apelacyjne uznały, że sąd rozpoznający odwołanie byłego funkcjonariusza w tych okolicznościach ma uprawnienie do samodzielnego orzekania w niniejszej sprawie i nie występuje przesłanka zawieszenia postępowania.

Mając na względzie orzecznictwo Sądów Apelacyjnych, mimo iż w niniejszej sprawie wnioskodawca nie wniósł zażalenia na postanowienie o zawieszeniu postępowania, jak również przewlekające się postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym, Sąd podjął postępowanie.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 września 2020r. III UZP 1/20 akcentował przy tym, że w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego uznano prawo dostępu do sądu za jedno z fundamentalnych założeń demokratycznego państwa prawnego. W konsekwencji prawo do wymiaru sprawiedliwości zajmuje tak ważne miejsce, że jakakolwiek interpretacja zawężająca w tym zakresie nie odpowiadałaby ani celowi, ani charakterowi ustroju Rzeczypospolitej Polskiej (zob. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 27 czerwca 1995 r., K 4/94, OTK 1995 nr 1, poz. 16; z dnia 13 marca 1996 r., K 11/95). Zachowanie właściwego dostępu do sądu utrwała pożądaną wzorzec gwarancyjny, zapobiegając jednocześnie dewaluacji tego prawa, przez pozostawienie określonego rozstrzygnięcia poza zakresem kontroli sądowej lub gwarantującego tylko formalne (pozorne) postępowanie sądowe.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że nie ujawniono dowodów przestępczej działalności wnioskodawcy (na taką konieczność zwrócił uwagę SN w uchwale z dnia 16 września 2020 r. III UZP 1/20) którą przyjmuje ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy w stosunku do każdego zatrudnionego w służbach bezpieczeństwa państwa poprzez definiowanie służby jako wykonywanej na rzecz totalitarnego państwa (art. 13b). Zwłaszcza, że po weryfikacji w 1990r. odwołujący ok. 9 lat pracował w Policji.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko domniemania zgodności z Konstytucją przepisów prawa, dlatego nie odnosił się do kwestii konstytucyjności art. 15c w związku z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej,

Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708, z późn. zm.).

Od czasu zainicjowania postępowania w sprawie P 4/18 w judykaturze sądów powszechnych dokonano wykładni spornych przepisów (np wyroki Sądu Okręgowego w Łodzi: z dnia 30 czerwca 2020 r., VIII U 4899/19, z dnia 4 czerwca 2020 r., VIII U 4452/19, wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 8 stycznia 2020 r., IV U 1787/19, wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 29 października 2019 r., III U 819/19 wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 8 października 2019 r., IV U 1319/19, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 15 maja 2019 r., VIII U 498/19).

Przechodząc do dalszej analizy, Sąd Okręgowy wskazał, że ustawa dezubekizacyjna z dnia 16 grudnia 2016r. nie jest pierwszym narzędziem redukującym świadczenia funkcjonariuszy pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa w okresie PRL. Z tego względu punktem wyjścia mogą być rozwiązania wypracowane już w orzecznictwie, czy doktrynie na kanwie zmian wprowadzonych ustawą z 2009 r.

W poprzedzających ustawę nowelizującą z 16 grudnia 2016 r. rozwiązaniach przyjętych w ustawie z 23 stycznia 2009r. (Dz.U. 2009/24/118) obniżono po raz pierwszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 1990r. z 2,6% do 0,7%.

Zarówno Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 stycznia 2010 r., (K 6/09, OTK-A 2010/2/15) jak i Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. ((...)) uznały wówczas, że rozwiązania przyjęte w ustawie z dnia 23 stycznia 2009r. nie nałożyły na tę grupę emerytów nadmiernego obciążenia i dotyczyły jedynie praw nabytych niesłusznie, a więc nie można skutecznie kwestionować ich konstytucyjności.

Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę na wskazówki płynące z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie K 5/11.

Oceniając charakter zaświadczenia IPN, stanowiącego podstawę decyzji pozwanego, Sąd Okręgowy wskazał, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 grudnia 2011r. II UZP 10/11 na gruncie ustawy z 23 stycznia 2009r. zaprezentował stanowisko, że sąd powszechny – sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji organu emerytalnego w sprawie ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji IPN zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa).

Stanowisko to zostało w pełni potwierdzone w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020r. III UZP 1/20. Stanowisko to Sąd Okręgowy w pełni akceptuje i przyjmuje, że ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej (wbrew stanowisku IPN) nie mogą więc wiązać Sądu, do którego wyłącznej kompetencji należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiednia kwalifikacja prawna ustalonych faktów.

Powołane i zastosowane wobec wnioskodawcy przepisy wprowadzono na mocy art. 1 ustawy nowelizującej z 16 grudnia 2016 r., która stanowi drugą regulację powodującą obniżenie emerytur, z tym, że w przedmiotowej ustawie pojęcie osób, które pełniły „służbę w organach bezpieczeństwa PRL”, zastąpiono pojęciem „służby na rzecz państwa totalitarnego.

Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz.2270), na mocy art. 13b wprowadziła ustalający katalog cywilnych i wojskowych instytucji i formacji, w których służba od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. , który stanowi służbę na rzecz totalitarnego państwa..

Przepisy te stanowią, iż w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999r. emerytura wynosi 0% podstawy wymiaru – za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art.13b i 2,6% podstawy wymiaru – za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art.13 ust.1 pkt 1, 1a oraz 2-4. Przy czym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z tymi przepisami nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 15c).

Jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały 7 sędziów z dnia 16 września 2020r. III UZP 1/20 służba „na rzecz państwa totalitarnego” nie musi być jednak tożsama ze służbą pełnioną w okresie istnienia tego państwa i w ramach istniejących w tym państwie organów i instytucji. Nie każde bowiem nawiązanie stosunku prawnego w ramach służby państwowej wiąże się automatycznie z zindywidualizowanym zaangażowaniem bezpośrednio ukierunkowanym na realizowanie charakterystycznych dla ustroju tego państwa jego zadań i funkcji. Charakteru służby „na rzecz” państwa o określonym profilu ustrojowym nie przejawia ani taka aktywność, która ogranicza się do zwykłych, standardowych działań podejmowanych w służbie publicznej, to jest służbie na rzecz państwa jako takiego, bez bezpośredniego zaangażowania w realizację specyficznych - z punktu widzenia podstaw ustrojowych - zadań i funkcji tego państwa, ani tym bardziej taka aktywność, która pozostaje w bezpośredniej opozycji do zadań i funkcji państwa totalitarnego (zob. wyroki: z dnia 12 grudnia 2019 r., I OSK (...), I OSK (...), z dnia 13 grudnia 2019 r., I OSK (...), i I OSK (...)).

Wymienione wyżej orzeczenia sądów okręgowych, które Sąd Okręgowy w pełni akceptuje, podkreślają, że tak ukształtowana definicja „służby na rzecz totalitarnego państwa” w art. 13b cyt. Ustawy wynika z przyjęcia odpowiedzialności zbiorowej przez ustawodawcę krajowego i związania nią sądów w porządku ustawowym. W ocenie Sądu Okręgowego, idea sprawowania sądowego wymiaru sprawiedliwości opiera się na indywidualnej winie i jest opozycyjna wobec zbiorowej sprawiedliwości ustawodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego wydanie decyzji obniżających wnioskodawcy świadczenia emerytalno - rentowe bez uwzględnienia indywidualnego charakteru jego pracy, a przede wszystkim po uprzednim obniżeniu już raz wysokości emerytury za pracę na rzecz organów bezpieczeństwa państwa oraz po niemal 27 latach od czasu przemian ustrojowych w Polsce, stanowiło nie realizację zasad sprawiedliwości społecznej ale jest w istocie sankcją karną i dyskryminacją w porównaniu do ubezpieczonych, którzy pozostawali w zatrudnieniu przed rokiem 1990 (dla ubezpieczonych w ramach FUS przelicznik lat składkowych wynosi 1,3)

O dyskryminacji świadczy fakt, iż przeliczając świadczenia dla wnioskodawcy obniżono przelicznik z 0,7 - już obniżonego uprzednią ustawą dezubekizacyjną - do 0,0 co jest zupełnie niespotykane jeżeli mamy do czynienia z szeroko pojętym zatrudnieniem i obniżenie świadczenia do kwoty przeciętnej emerytury czyli z kwoty ok. 4.400 zł. do kwoty 2.069 zł.

W ocenie Sądu I instancji w takiej sytuacji kolejne działanie ustawodawcy ograniczania przywilejów emerytalnych za ten sam okres na podstawie tych samych okoliczności w tym zakresie nie jest uzasadnione w demokratycznym państwie i ma niewiele wspólnego z zasadami sprawiedliwości społecznej, z zasadami demokratycznego państwa prawa, o których mówi art. 2 Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w stanie faktycznym sprawy nie ujawniono dowodów przestępczej działalności wnioskodawcy w l. 1982-89.

Sąd Okręgowy oparł się na uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16.09.2020r. oraz podzielił w pełni stanowiska innych sądów powszechnych rozpoznających analogiczne sprawy, w tym m.in. Sądu Okręgowego w Częstochowie IV U 1607/19, Sądu Okręgowego w Rzeszowie IV U 1319/19, Sądu Okręgowego w Suwałkach w wyroku z dnia 29 października 2019 r. w sprawie III U 819/19 i Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 12 marca 2020 r. w sprawie VIII U 4713/19 oraz z dnia 16 października 2020r. VIII U 2082/20 i z tej przyczyny odwołuje się do zastosowanej w ww. orzeczeniach argumentację, przyjmując ją, jako własną.

W tych orzeczeniach sądów powszechnych podniesiono m.in., że system emerytalny i kształtowane w jego ramach uprawnienia emerytalne nie mogą być elementem prowadzenia polityki represyjnej państwa, zwłaszcza że uprawnienia emerytalne nie są szczególnymi korzyściami, nawet w stosunku do służb mundurowych. Emerytura przysługuje za służbę, a nie za sposób jej pełnienia, chyba że doszłoby do popełnienia przestępstwa.

Uwzględniając powyższe uwagi na tle rozpoznawania odwołania Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zastosowanie w jego sytuacji norm z art. 15 c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016/708 ze zm.) narusza konstytucyjne zasady ochrony praw nabytych, sprawiedliwości społecznej, zaufania obywatela do państwa i tworzonych przez nie prawa, prawa do ochrony dobrego imienia oraz zabezpieczenia społecznego. Narusza także zaakcentowane wyżej zasady prawa unijnego. Wnioski te skutkowały odmową zastosowania wobec wnioskodawcy przepisów sprzecznych z powołanymi normami Konstytucji RP i unijnego, a w konsekwencji wydaniem przez Sąd wyroku zmieniającego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zaskarżoną decyzję poprzez przyznanie odwołującemu prawa do emerytury obliczonej z pominięciem ww. przepisów ustawy zaopatrzeniowej z 16 grudnia 2016r.

Apelację od powyższego wyroku, w całości, złożył pozwany, wnosząc o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA z 8 czerwca 2017r. oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję;

ewentualnie:

2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi decyzję w zakresie zasądzenia od odwołującego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów, przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Na wstępie Sąd Apelacyjny odnosząc się do zarzutów związanych z naruszeniem art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nie zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym, uznał, że nie są one uzasadnione. Za Sądem Okręgowym należy wskazać, że nie było podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanego o zawieszenie postępowania w oparciu o art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c., zgodnie z którym podstawa do zawieszenia postępowania zachodzi, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie sytuacja taka nie zachodzi, gdyż rozstrzygnięcie sprawy nie zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie P 4/18, P 16/19 oraz P 10/20. Ponadto wskazać należy, że postępowanie w niniejszej sprawie – początkowo zawieszona – zostało podjęte z tym uzasadnieniem, że sąd rozpoznający odwołanie byłego funkcjonariusza w tych okolicznościach ma uprawnienie do samodzielnego orzekania w niniejszej sprawie i nie występuje przesłanka zawieszenia postępowania.

Istota sporu sprowadzała się do oceny zasadności zastosowania wobec ubezpieczonego przepisów art. 15 c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, znowelizowanego w 2016 r. i w konsekwencji obniżenia wysokości przyznanego mu świadczenia emerytalnego.

W świetle przepisu art. 15 c ust. 1 ustawy w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi:

- 0% podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b;
- 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, la oraz 2-4.

Ponadto, jak wynika z treści ust. 3, wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Istotą sporu było zatem ustalenie, czy odwołujący w okresie wskazanym w informacji IPN, tj. od 1 listopada 1981r. do 31 lipca 1990r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 roku, poz. 708 ze zmianami).

W tym miejscu przypomnieć należy, iż w przywołanej przez Sąd Okręgowy uchwale z dnia 16 września 2020 r. III UZP 1/20 Sąd Najwyższy stwierdził, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13 b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Zasadniczy zarzut apelującego sprowadzał się do argumentacji, że skoro z informacji IPN wynika, że odwołujący w ww. okresie pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 roku, to automatycznie spełnione zostały warunki do ponownego przeliczenia mu świadczenia. Zdaniem pozwanego istotnym kryterium jest fakt pełnienia służby w okresie od dnia 22.07.1944 r. do dnia 31.07.1990r. w wymienionych w tym przepisie jednostkach organizacyjnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego argumentacja apelującego nie jest uzasadniona.

W orzecnictwie sądów powszechnych, sądów administracyjnych oraz Sądu Najwyższego ukształtował się jednolity pogląd, zgodnie z którym okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Przeciwno informacji o przebiegu służby mogą być przeprowadzane przeciwdowody. Sąd Najwyższy (por. wyroki z 09.04.2009 r., I UK 316/08, z 06.09.1995 r., II URN 23/95, OSNAPiUS 1996 nr 5, poz. 77, z 08.04.1999 r., II UKN 619/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 439, z 04.10.2007 r. I UK 111/07, z 02.02.1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 nr 16, poz. 239 oraz z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998 nr 11, poz. 342) na gruncie art. 473 k.p.c. wielokrotnie wypowiadał się, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prawa pracy w postępowaniu przed sądem nie obowiązują ograniczenia dowodowe. W postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Nie może zatem ulegać wątpliwości, że pracownik czy ubezpieczony ubiegający się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego może w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych

wszelkimi dowodami wykazywać okoliczności, od których zależą jego uprawnienia z tytułu ubezpieczenia - także wówczas, gdy z dokumentu np. zaświadczenia o zatrudnieniu, wynika co innego.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 09.12.2011 r. sygn. akt II UZP 10/11 (OSNP 2012/23-24/298) przyjął, że sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA w W., w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Ww. postanowienie Sądu Najwyższego zapadło na tle obniżenia emerytury policyjnej w związku z pierwszą ingerencją ustawodawcy w świadczenia emerytalne funkcjonariuszy reżimu komunistycznego, kiedy to do ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, wprowadzono dodatkowy art. 15b przewidujący, że obniża się emeryturę osobie, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18.10.2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów i która pozostawała w służbie przed dniem 02.01.1999 r.

Sąd Apelacyjny przypomina także treść powołanej wyżej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 września 2020r. III UZP 1/20. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały dotyczącej kwestii obniżania emerytur policyjnych na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów potwierdził, że sądu powszechnego nie wiąże informacja o przebiegu służby wydana przez IPN w trybie art. 13a ust. 1 ustawy z 1994 r. Sąd Najwyższy zaakcentował, iż pojęcie „służby na rzecz totalitarnego państwa” należy odkodować jako punkt wyjścia do analizy sytuacji prawnej indywidualnych świadczeniobiorców. Tym samym nie można zgodzić się z założeniem, że sam fakt stwierdzenia pełnienia służby od dnia 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w wymienionych instytucjach i formacjach jest wystarczający do uzyskania celu ustawy z 2016 r., w tym także aby wykluczone zostało prawo do dowodzenia, iż służba pełniona w tym czasie nie była służbą na rzecz totalitarnego państwa. Sąd Najwyższy podkreślił także, że nie można ograniczyć się do bezrefleksyjnej wykładni językowej art. 13b ustawy z 1994 r., bowiem zakodowane w nim pojęcie stanowi kryterium wyjściowe, a więc przybiera postać domniemania możliwego do obalenia w procesie cywilnym.

Na powyższe stanowisko powołał się również Sąd Najwyższy w postanowieniu z 14.09.2021 r. sygn. akt USK 259/21 (w zakresie rozpoznania skargi kasacyjnej), wskazując, że sądu powszechnego nie wiąże informacja o przebiegu służby wydana przez IPN i w razie stosownego zarzutu przeciwko podstawie tej informacji, sąd będzie zobowiązany do rekonstrukcji jej przebiegu w konkretnym wypadku.

Sąd Najwyższy uznaje zatem, że informacja IPN stanowi dowód, który nie jest jednak dowodem wyłącznym albo dowodem niepodważalnym, którym sąd byłby związany, bez możliwości jego oceny w ramach przysługującego sądowi prawa do swobodnej i wszechstronnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.). Inne rozumienie stanowiska Sądu Najwyższego dawałoby IPN przymioty organu rozstrzygającego arbitralnie kwestie wysokości świadczeń emerytalno-rentowych, bez potrzeby odwoływania się do sądu, a z sądu organ firmujący jedynie ustalenia zawarte w informacji IPN.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego - mając na uwadze wykładnię celowościową ustawy uznać należy, że istotne znaczenie dla interpretacji definicji „służby na rzecz totalitarnego państwa” ma rodzaj i zakres czynności wykonywanych w trakcie służby.

Ustawa z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) nie zawiera definicji „służby na rzecz totalitarnego państwa”. Celem odkodowania znaczenia tego sformułowania, odnieść się wypada do definicji zawartej w ustawie z 18.10.2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów (Dz.U. 2006 Nr 218, poz. 1592). Zgodnie z preambułą ww. ustawy służbą tego rodzaju jest „praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego lub pomoc udzielana tym organom przez osobowe źródło informacji, polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń,

kościół i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, do zastosowania omawianych rygorów nie wystarczy zatem samo formalne pełnienie służby w jednostkach wymienionych w art. 13b ustawy w okresie od 22.07.1944r. do 31.07.1990r., ale pełnienie służby polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, łamaniu praw człowieka i obywatela.

Inna wykładnia przepisu art. 13b naruszałaby zasady sprawiedliwości społecznej, bowiem dotyczyłaby także osób, których pełniona funkcja czy charakter pracy nie miały charakteru operacyjnego, lecz charakter pomocniczy, techniczny, biurowy, porządkowy, niezwiązany z głównymi funkcjami organów bezpieczeństwa. Poza tym należy mieć na względzie, że wykonywanie „służby na rzecz państwa totalitarnego” było zindywidualizowane, mogło różnić się osobistym zaangażowaniem danej osoby i determinacją na realizowanie określonych zadań i funkcji. Działalność funkcjonariusza mogła być w różnym stopniu ukierunkowana na potrzeby, korzyści totalitarnego państwa. W związku z tym nie każde nawiązanie stosunku prawnego w ramach jednostek organizacyjnych, wskazanych w ustawie, musiało wiązać się ze służbą na rzecz totalitarnego państwa.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie można przyjąć a priori, że sam fakt stwierdzenia pełnienia służby w okresie od 22.07.1944 r. do 31.07.1990 r. w wymienionych w ustawie jednostkach organizacyjnych jest wystarczający do uznania, że dana osoba „pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa”. Służba (praca) takiej osoby powinna być oceniana na podstawie indywidualnych czynów, w oparciu o wszystkie okoliczności pełnionej służby. Nie można stosować mechanizmu odpowiedzialności zbiorowej, gdyż stosowanie takiego mechanizmu przybliżyłoby ten mechanizm do mechanizmów stosowanych w czasach państwa totalitarnego.

Prezentowany przez Sąd Apelacyjny pogląd jest zatem w pełni zgodny z przywołaną uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16.09.2020 r. sygn. akt III UZP 1/20 dotyczącą kwestii obniżania emerytur policyjnych.

Tym samym nie można zgodzić się z zarzutem apelującego, że sam fakt stwierdzenia pełnienia służby od dnia 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w wymienionych instytucjach i formacjach jest wystarczający do przesądzenia, że służba pełniona w tym czasie była służbą na rzecz totalitarnego państwa, zwłaszcza wykluczenia prawa do przeprowadzenia przeciwdowodu.

Dlatego nie można ograniczyć się jedynie do wykładni językowej art. 13b ustawy z 1994 r., bowiem zakodowane w nim pojęcie stanowi kryterium wyjściowe, a więc przybiera postać domniemania możliwego do obalenia w procesie cywilnym. Pokreślenia wymaga, że taka wykładnia jest zgodna z jednolitym i utrwalonym orzecnictwem sądów administracyjnych, w szczególności Naczelnego Sądu Administracyjnego (zob. na przykład wyroki: z dnia 11 grudnia 2019 r., I OSK (...); I OSK (...), a także z dnia 4 czerwca 2019 r., (...)).

Słuszne jest także stanowisko Sądu Okręgowego, że sądy powszechne nie są związane treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Związanie to obejmuje jedynie organ emerytalny.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dał podstaw by przyjąć, że w spornym okresie odwołujący pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa. Odwołujący od 1 listopada 1979r. pełnił służbę na stanowisku rewidenta w Wydziale Finansowym (...) w K., a w dniu 1 listopada 1981r. rozpoczął służbę w Wydziale III A SB w K. jako inspektor, natomiast 1 grudnia 1981r. został przeniesiony do Wydziału V (...) w K. na stanowisko starszego inspektora. W dniu 1 lutego 1985r. był starszym inspektorem Wydziału V SB Wydziału Spraw Wewnętrznych w K., natomiast od 1 listopada 1989r. starszym inspektorem Wydziału Ochrony (...). Odwołujący będąc zatrudnionym w

Wydziale V – wydziale ochrony gospodarki narodowej, pracował w sekcji analitycznej w zespole, który zajmował się analizami dotyczącymi różnych zakładów pracy pod kątem gospodarki, zagrożeń funkcjonowania elektrowni, kopalni. Nie wykonywał pracy operacyjnej, zajmował się analizami i pracował głównie w oparciu o dokumenty. Nadto nie powierzano mu zadań związanych ze stanem wojennym, nie miał przeszkolenia z bronią i nie miał przydzielonej broni. Wnioskodawca nie wykonywał żadnych czynności operacyjnych i kontrwywiadowczych niezbędnych dla działalności Służby Bezpieczeństwa.

W realiach sprawy w postępowaniu sądowym dokonano zatem indywidualnej oceny charakteru zatrudnienia odwołującego i faktycznie wykonywanej przez niego pracy, mając na uwadze, że kryterium miejsca i czasu pełnienia służby nie powinno stanowić jedyne kryterium do oceny, czy odwołujący pełnił „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, w rozumieniu art. 13b ust. 1 ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Kryteriami niezbędnymi do oceny czy pełnił on „służbę na rzecz totalitarnego państwa” powinny być przede wszystkim: rodzaj wykonywanych czynności, sposób ich wykonywania, a w szczególności czy w okresie pełnienia służby (pracy) dopuszczał się naruszeń podstawowych praw i wolności człowieka.

Sąd Apelacyjny podobnie jak Sąd Okręgowy w całości oparł się zatem na uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16.09.2020r. III UZP 1/20 oraz podzielił w pełni stanowiska innych sądów powszechnych rozpoznających analogiczne sprawy. W tych orzeczeniach sądów powszechnych podniesiono m.in., że system emerytalny i kształtowane w jego ramach uprawnienia emerytalne nie mogą być elementem prowadzenia polityki represyjnej państwa, zwłaszcza że uprawnienia emerytalne nie są szczególnymi korzyściami, nawet w stosunku do służb mundurowych. W realiach sprawy odwołujący nie wykonywał zaś żadnych czynności operacyjnych niezbędnych dla działalności Służby Bezpieczeństwa.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał wszystkie zarzuty pozwanego za bezzasadne.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę oraz uwzględniając stan faktyczny ustalony w przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że prawidłowe jest stanowisko Sądu Okręgowego, że brak podstaw do obniżenia odwołującemu wysokości renty inwalidzkiej i emerytury, a tym samym zasadnym było pozostawienie świadczeń emerytalno - rentowych odwołującego w dotychczasowej wysokości.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny podzielając ustalenia faktyczne i prawne Sądu I instancji, nie znalazł podstaw do wzruszenia kwestionowanego wyroku w kierunku postulowanym w apelacji. Zarzuty apelacji nie podważyły powyższych ustaleń, zaś apelacja stanowiła jedynie nieskuteczną polemikę z prawidłowymi ustaleniami i rozważaniami Sądu Okręgowego.

Konkludując, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. apelację oddalił, nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia.

Sędzia Wiesława Stachowiak